

REPENSAR DENDÉ A PERSPECTIVA DO MEDIOAMBIENTE A ORGANIZACIÓN DE PROBAS DE ORIENTACIÓN

A photograph of a dense forest with a path leading through it. Sunlight filters through the trees, creating a bright, hazy atmosphere. The text is overlaid in the center of the image.

**-PERMISOS.
-MEDIOAMBIENTE E ORIENTACIÓN.**

De que imos falar hoxe?

- Onde estabamos, onde estamos, e a onde queremos chegar?
- ENP
- Hábitats prioritarios
- Especies en perigo de extinción
- Especies exóticas invasoras
- O futuro por diante

ONDE ESTABAMOS, ONDE ESTAMOS E A ONDE QUEREMOS CHEGAR?

Antes

- Avituallamento en carreira.
- Botellas individuais de auga e vasos de plástico.
- Balizas checas.
- Fundas de plástico para mapas
- Impresión de tempos.

Agora

- Sen avituallamento en carreira.
- Bidóns de auga e vasos de cartón en meta.
- Sen balizas checas.
- Mapas resistentes.
- Tempos on-line.
- Impresión de tempos

Despois

- Organizacións cada vez máis sostibles e respectuosas
- Todo o que podamos imaxinar...

Espazos protexidos

¿Que son?

Un pouco de Historia

¿Cales son?

¿Diferencias entre eles?

¿Como nos inflúen na
organización de probas de
orientación?

¿Que é un ENP?

Os espazos protexidos son aquelas áreas terrestres ou mariñas que, en recoñecemento dos seus **valores naturais sobresaíntes**, están especificamente adicadas á conservación da natureza e suxeitas, polo tanto, a un réxime xurídico especial para a súa protección.

¿Que é un ENP?

Os espazos protexidos desempeñan unha función decisiva para a **conservación dos ecosistemas**, a **supervivencia das especies**, o **mantemento dos procesos ecolóxicos** e dos bens e **servizos ecosistémicos**. Son un dos instrumentos fundamentais para a **conservación in situ da biodiversidade**.

Primer Parque Nacional del mundo

Declarado en 1872

Old Faithful Inn, con vistas al Géiser, construido en 1903.

El objetivo era el disfrute por los ciudadanos, no la conservación de los ecosistemas. Se primaba hacerlo accesible.

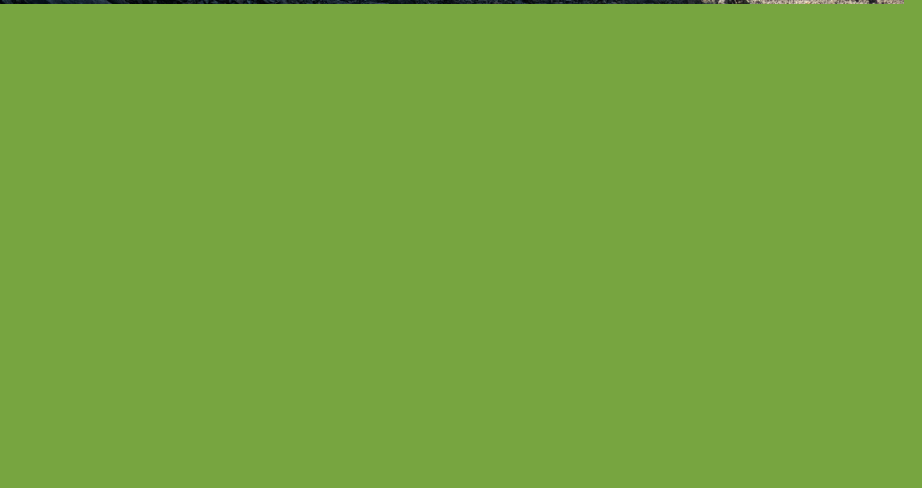
Cartel de la vía de tren Union Pacific para promocionar el viaje a Yellowstone

Primeiros Parques Nacionais en España

Ordesa e Monte Perdido

Picos de Europa

Ambos declarados en 1918

Selección de ENPs

- Ao principio predominaban **criterios estéticos** e de recreo.
- Escollíanse en xeral zonas de gran beleza paisaxística e afastadas.
- Co desenrolo da bioloxía da conservación: Sistemas de espazos para a **conservación de biodiversidade**.

Cambio de enfoque nos ENPs

	...o que foron...	...o que empezan a ser...
Obxectivos	Reservas da natureza intacta. Para recreo de visitantes	Para conservación da biodiversidade. Xestionadas para diversos usos (científico, cultural, usos sostibles) con obxectivos sociais e económicos
Goberno	Xestionados por goberno, administracións	Moitos participantes na xestión.
Habitantes locais	Xestión enfrontada aos locais. Restritivo, sen considerar a súa opinión.	Xestionado con participación local, considerando as súas necesidades e opinión
Contexto mais amplo	Desenrolados e xestionados illadamente.	Parte de un sistema integrado rexional, nacional ou internacional. Desenrolados como redes de espazos, con zonas de amortiguación e conectados por pasillos verdes.
Percepción	Percibidos como un valor nacional, que concirne a nación.	Percibidos como un valor comunitario, que concirne a comunidade internacional.
Xestión	Xestión reactiva, prima o curto prazo.	Xestión adaptativa, con perspectiva a longo prazo.
Financiación	Impostos do contribuínte	De diversas fontes

Sistema español de ENPs

Categorías (Lei 42/07, Patrimonio Natural y de la Biodiversidad)

- a) Parques
- b) Reservas Naturais.
- c) Áreas Mariñas Protexidas.
- d) Monumentos Naturais.
- e) Paisaxes protexidos.

Derivados de directivas eropeas: Rede Natura 2000:

- Zona Especial de Conservación (ZEC) e Zona de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Derivadas de outros instrumentos internacionais:

- Humedais de Importancia Internacional (Ramsar)
- Sitios naturais da Lista de Patrimonio Mundial.
- Áreas mariñas protexidas do Atlántico do Nordeste (OSPAR9j)
- etc

Sistema galego de ENPs

Categorías establecidas na Lei 9/2001, de Conservación da Natureza

- Xunta de Galicia

- Reservas naturais
- Parque nacional
- Parque natural
- Monumento natural
- Humedal protexido
- Paisaxe protexido
- Zona de especial protección dos valores naturais
- Espazo natural de interese local
- Espazo natural de interese natural

Parques

- a) **Parques Nacionais:** Declarados por lo estado central a proposta das Comunidades Autonomas, trala preparacion por parte de estas dun Plan de Ordenación dos Recursos Naturais (PORN). Xestión ordinaria polas CCAA, baixo tutela do Ministerio que dicta directrices.
- b) **Parque naturais:** Declarados polas comunidades autónomas e xestionados por elas.

Parques Nacionales en España: 15

Parques Naturais en Galicia

Espazos naturais pouco transformados pola acción humana que posúen valores ecolóxicos, estéticos, educativos e científicos polos que a súa conservación merece atención preferente (Lei 9/2001, de Conservación da Natureza-Xunta de Galicia)

- Baixa Limia - Serra do Xurés
- Complexo dunar de Corrubedo e lagoas de Vixán
- Fragas do Eume
- Monte Aloia
- O invernadoiro
- Serra da Enciña da Lastra

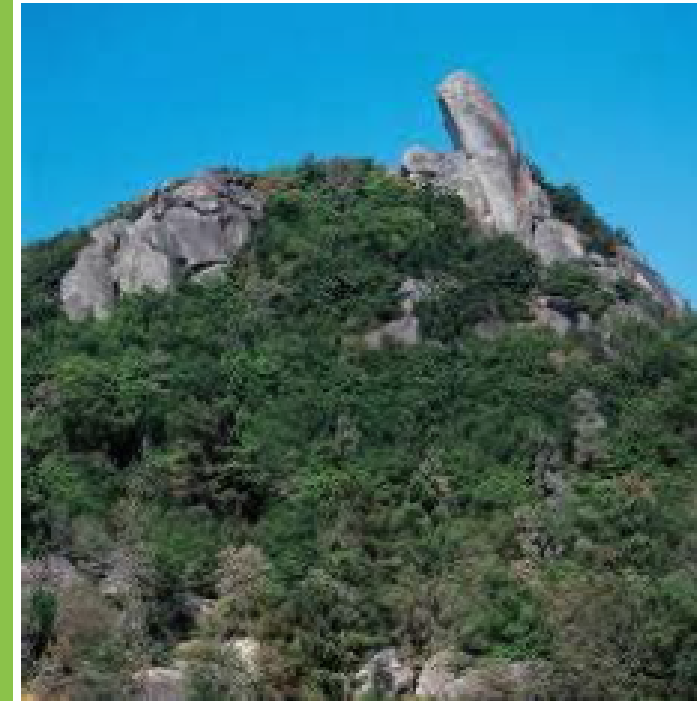

Monumentos Naturais de Galicia

Espazos ou elementos naturais constituídos por formacións de notoria singularidade, rareza ou beleza que merecen ser obxecto dunha protección especial (Lei 9/2001)

Exemplos

- A praia das Catedrais
- Carballa da Rocha
- Costa de Dexo
- Frafa de Catasós
- Pena Corneira
- Souto de Retorta
- Souto de Rozabales

Zonas de Especial Protección dos Valores Naturais

Espazos que polos seus valores ou interese natural, científico, educativo ou paixasístico sexa necesario asegurar a súa conservación e non teñan unha protección específica. Pódense seguir levando a cabo usos tradicionais que non vulneren os valores protexidos

Tipos:

- LIC:
- ZEC
- ZEPAs

Estos espazos están englobados na REDE NATURA 2000

Rede Natura 2000

Composta por ZECs e ZEPAs

- **ZECs** (Zona Especial de Conservación) Derivan da Directiva Hábitats. Composta polos lugares que alberguen tipos de hábitats naturais e hábitats que alberguen especies de flora e fauna. (Anexo I e II da normativa)
- **ZEPAs** (Zonas de Especial Protección para as Aves) Derivados da Directiva Aves. Lugares que alberguen especies de aves (Listadas no Anexo I da directiva) e as aves migratorias de chegada regular.

Plan director: <http://activarednatura2000.com/wp-content/uploads/2015/08/Plan-Director-Galicia.pdf>

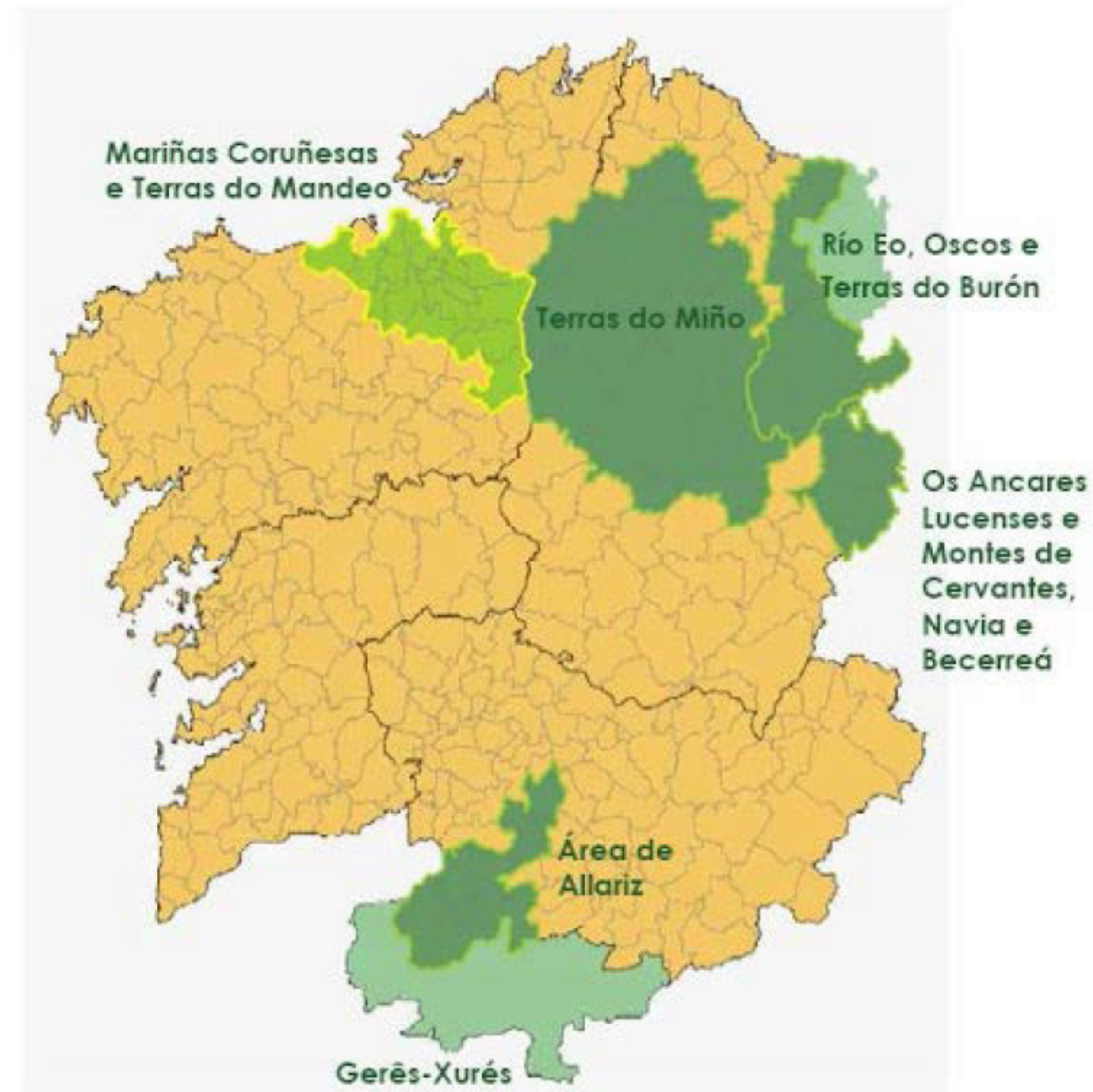

ZEPAs Galicia

Reservas da Biosfera

Derivadas do proxecto home e biosfera da **UNESCO**, iniciado en 1971.

Obxectivo: Conciliar o uso dos recursos naturais e o desenvolvemento humano e económico coa conservación do patrimonio natural e cultural, inspirado no concepto actual de desenvolvemento sostible.

Espazos Naturais de Interese Local (ENIL)

Espazos integrados nun municipio que pola súa singularidade merezan algún tipo de protección dos seus valores naturais. De competencia municipal, non reciben necesariamente recursos da Xunta.

Espazos privados de interese natural

Espazos particulares onde a protección se considere de interese. Propóñense á Consellería de Medio Ambiente, mediante a presentación dunha memoria.

As medidas precisas para a conservación **dependen dos propietarios.**

Son espazos **non** incluídos dentro da Rede galega de espazos naturais protexidos.

A súa declaración **non** implica obrigabilidade, por parte da administración, de aportar recursos públicos.

Instrumentos de xestión de PN. PORN e PRUG

PORN: Plan Ordenación dos Recursos Naturais.

- Identificar e xeorreferenciar os elementos significativos do Patrimonio Natural do territorio.
- Sinalar o estado de conservación natural, biodiversidade e xeodiversidade, así como os procesos ecolóxicos e xeolóxicos.
- Preveer e promover a aplicación de medidas de conservación e restauración.

Instrumentos de gestión de PN. PORN y PRUG

PRUG: Plan Rector de Uso e Xestión.

- Regula o uso e réxime de actividades dos ENP, así como o tipo e réxime dos aproveitamentos, establecendo para iso unha división por zonas segundo o seu estado de conservación.
- Contén tamén as normas fundamentais para a xestión do parque.

Zonificación dos Parques Naturais

Zonificación dos Parques Naturais

Hábitat de interese prioritario

A Directiva Hábitats define como tipo de hábitat de interese comunitario a aquelas áreas naturais, seminaturais, terrestres ou acuáticas que:

- Se atopan ameazadas de desaparición na súa área de distribución natural.
- Presenten un área de distribución natural reducida a causa da súa regresión.

Manual de Habitats de Galicia:

<https://www.ibader.gal/seccion/526/Habitats-de-Galicia.html>

Grupos de hábitats de interese prioritario.

1. Hábitats costeiros e vexetación holifítica.
2. Dunas maritimas e continentais.
3. Hábitat de auga doce.
4. Queirogais e matogueiras da zona temperada.
5. Matogueiras esclerófilas.
6. Formacións herbosas naturais e seminaturais.
7. Turbeiras.
8. Hábitat rochosos e covas.
9. Bosques

Especies exóticas invasoras

Especie exótica: Aquela que se atopa fóra da súa área de distribución natural.

Especia exótica invasora: Son aquelas que se introducen noutros territorios e logran adaptarse, establecerse, reproducirse e dispersarse ata colonizar o entorno, formar novas poboacións e causar impactos na biodiversidade, a saúde e a economía.

Especies exóticas invasoras

Catálogo español de Especies exóticas invasoras:

<https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/conservacion-de-especies/especies-exoticas-invasoras/ce-eei-catalogo.aspx>

Catálogo galego de Especies exóticas invasoras:

https://cmatv.xunta.gal/seccion-organizacion?content=Direccion_Xeral_Conservacion_Natureza/Biodiversidade/seccion.html&sub=Especies_invasoras/&ui=Direccion_Xeral_Conservacion_Natureza/Dinamico/Especies/Invasoras/Flora/listado_especie_central.html&page=1

Rede de Alerta Temperá de Especies Exóticas invasoras:

https://cmatv.xunta.gal/seccion-organizacion/c/CMAOT_DX_Conservacion_Natureza?content=Direccion_Xeral_Conservacion_Natureza/Biodiversidade/seccion.html&std=Rede_alerta_EEI.html&sub=Xestion_EE

//

The screenshot shows the header of the Xunta de Galicia website, including the logo and the text 'CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE, TERRITORIO E VIVENDA'. Below the header is a navigation bar with the text 'A CONSELLERÍA | MEDIO AMBIENTE E SOSTIBILIDADE | TERRITORIO E URBAN'. The main content area features a breadcrumb trail: 'Vostede está en: Portada > Organizacións > DX de Patrimonio Natural'. Below the breadcrumb trail are icons for 'Escotar', 'Enviar', 'Imprimir', and 'Compartir'. The main content is divided into two columns. The left column has a dark blue header 'Biodiversidade' and a list of menu items: 'Principais problemas de conservación', 'Conservación das especies ameazadas', 'Xestión das especies exóticas invasoras' (highlighted in green), 'Introdución', 'Xestión de especies exóticas invasoras', 'Autorizacións e permisos', and 'Proxecto Interreg Atlantic + Positive'. The right column has a green header 'Rede de Alerta Temperá de Especies Exóticas Invasoras' and a text block explaining the network's purpose: 'En cumprimento co establecido no Real Decreto 630/2013, do 2 de agosto, polo que se regula o catálogo español de especies exóticas invasoras e no Regulamento (UE) 1143/2014, do 22 de outubro de 2014, sobre a prevención e a xestión da introdución e propagación de especies exóticas invasoras, a Rede de alerta temperá de Galicia actúa como un dos puntos focais que deberá informar respecto da aparición e detección de novas especies exóticas que ocorran no noso territorio á Rede nacional para a vixilancia de especies exóticas invasoras.' Below this text is a section titled 'Obxectivo da Rede' with the text: 'O obxectivo desta Rede é a de servir como soporte territorial que recolla, coa maior brevidade posible, información sobre a aparición de novas especies exóticas no territorio galego, ou a aparición'.

Especies en perigo de extinción (Galicia)

Unha especie en perigo de extinción é unha especie que esta en perigo de desaparecer (extinguirse), xa sexa globalmente ou rexionalmente. Isto pode deberse á perda de hábitat, contrabando de exemplares silvestres ou á acción de especies invasoras.

En Galicia temos **24 especies** (fauna) en perigo de extinción.

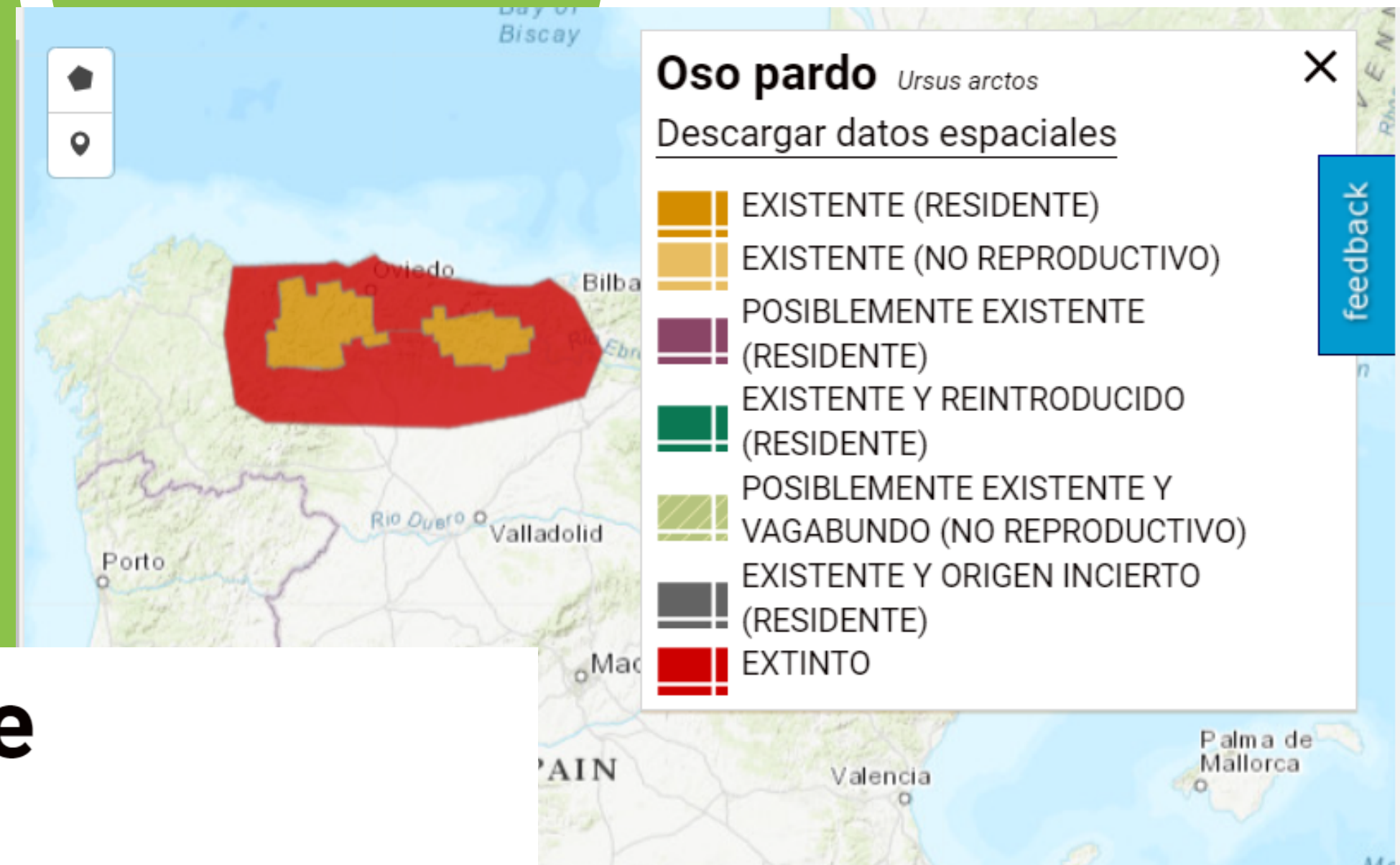
https://cmatv.xunta.gal/seccion-organizacion/c/Espazos_Naturais_Biodiversidade?content=Direccion_Xeral_Conservacion_Natureza/Biodiversidade/seccion.html&std=Conservacion_especies_ameazadas.html&sub=Especies_ameazadas/

Especies en peligro de extinción (Galicia)

Lista Roja de Especies Amenazadas:

<https://www.iucnredlist.org/es/search/map?query=Oso%20pardo&searchType=species>

Egyptian Vulture

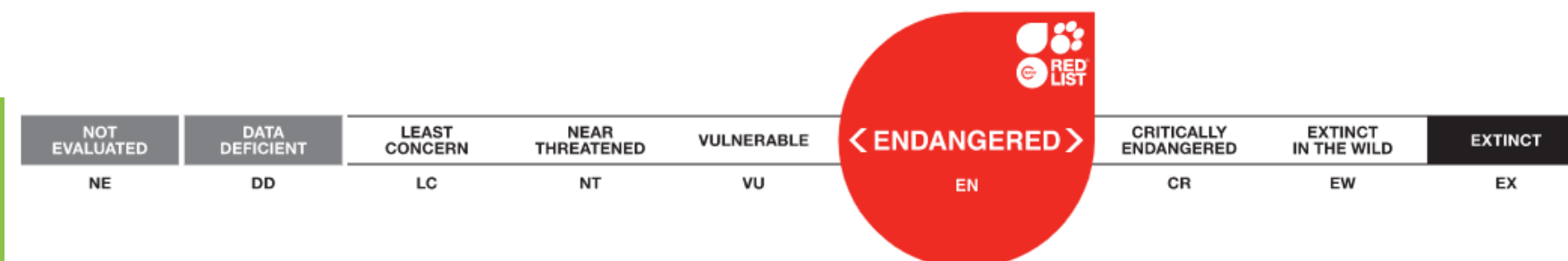
Neophron percnopterus

ABSTRACT

Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* has most recently been assessed for *The IUCN Red List of Threatened Species* in 2021. *Neophron percnopterus* is listed as Endangered under criteria A2abcde+3bcde+4abcde.

THE RED LIST ASSESSMENT

► BirdLife International. 2021. *Neophron percnopterus*. *The IUCN Red List of Threatened Species* 2021: e.T22695180A20...

ONDE ESTABAMOS, ONDE ESTAMOS E A ONDE QUEREMOS CHEGAR?

Antes

- Avituallamento en carreira
- Botellas individuais de auga e vasos de plástico.
- Balizas checas.
- Fundas de plástico para mapas
- Impresión de tempos.

Agora

- Sen avituallamento en carreira.
- Bidóns de auga e vasos de cartón en meta.
- Sen balizas checas.
- Mapas resistentes.
- Tempos on-line.
- Impresión de tempos

Despois

- Organizacións cada vez máis sostibles e respectuosas
- Todo o que podamos imaxinar...

Probas sostibles (Organizacións):

- Cintas de balizaxe biodegradables.
- Punto de reciclaxe no centro de competición.
- Avituallamento con produtos naturais (froita) e eliminar as barritas.
- Se estamos en zonas de especial protección dos ecosistemas podemos evitar o uso de megafonía.
- Zonas de parking onde o impacto o medio sexa o menor posible (ruido, contaminación, compactación do solo...) aínda que iso implique andar máis.
- Eliminar definitivamente as botellas de agua monodose.
- Agua en grandes garrafas ao final da proba e recalcar aos participantes que aporten o seu propio recipiente.

Probas sostibles (Organizacións):

- Evitar facer impresión innecesarias.
- Xornada de limpeza medioambiental.
- Xornada de erradicación de flora exótica invasora.

Se dende a organización se detectan puntos con lixo ou similares, propor pos carreira a todos os inscritos unha xornada de limpeza medioambiental.

Do mesmo xeito se detectamos flora exótica invasora. Previa comunicación con Medio Ambiente (Xunta).

Probas sostibles (FEGADO):

- Eliminar a tarxeta federativa física. Só dixital
- Reusar os dorsais dunhas tempadas para outras.

Probas sostibles (Corredores):

- Levar dende casa o noso vaso.
- Os residuos xerados intentamos levalos para a casa. Facilitamos as labores á organización.
- Evitamos tirar restos orgánicos no medio.
- Se temos que facer caca, faremos un buratiño e o enterramos, ou o tapamos cunha pedra.
- Respetar en todo momento o entorno, así como a flora e a fauna. Non facer moito barullo no centro de competición.

MEDIDAS A IMPLEMENTAR: Compartir coche entre a familia da orientación. Crear un formulario compartido para desplazamentos a competición (Unha especie de O-Blablacar)

PREGUNTAS

fegado

Federación Galega
de Orientación

MOITAS GRAZAS

Adrián Moreira Alonso

